

Barlinek 19.05.2022 r.

Komisja ds. oddziaływania na środowisko zakładów pracy w Gminie Barlinek w składzie:

1. Radna Bernarda Lewandowska – przewodnicząca Komisji
2. Radny Michał Antosiewicz – wiceprzewodniczący Komisji
3. Radny Piotr Stanisławski - członek Komisji
4. Radna Iwona Rudnicka -członek Komisji

Przedmiot kontroli: Oddziaływanie zakładów pracy na środowisko w Gminie Barlinek

Zakład pracy objęty kontrolą: HaCon sp. z o.o. ul. Fabryczna 6, 74-320 Barlinek

PROTOKÓŁ KONTROLI

I. Podstawy prawne przeprowadzenia kontroli:

1. Ustawa o samorządzie gminnym z dnia 08 marca 1990 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 994 z późniejszymi zmianami).
2. Uchwała Nr LIX/498/2018 Rady Miejskiej w Barlinku z dnia 18 października 2018 r. w sprawie Statutu Gminy Barlinek.
3. Uchwała Nr XXVII/195/2020 Rady Miejskiej w Barlinku z 27 sierpnia 2020 r. – powołanie doraźnej Komisji ds. oddziaływania na środowisko zakładów pracy w Gminie Barlinek.

II. Zakres kontroli

Komisja ds. oddziaływania na środowisko zakładów pracy w Gminie Barlinek uznała, że przedmiotem pracy komisji będzie zbadanie wpływu na środowisko w Gminie Barlinek następujących zakładów pracy:

- 1) HaCon sp. z o.o., ul. Fabryczna 6, 74-320 Barlinek,
- 2) Barlinek Inwestycje sp. z o.o., ul. Przemysłowa 1, 74-320 Barlinek,
- 3) PGK w Barlinku sp. z o.o., ul. Szpitalna 4, 74-320 Barlinek,

jako zakłady na których działanie wpływa najwięcej skarg mieszkańców gminy Barlinek.

III. Przebieg prac komisji w sprawie zbadania wpływu na środowisko zakładu pracy HaCon sp. z o.o.

Komisja na swoich posiedzeniach, dokonała przeglądu dokumentów przekazanych na wniosek komisji przez Urząd Miejski w Barlinku, Starostwo Powiatowe w Myśliborzu, Powiatową Stację Sanitarno-epidemiologiczną w Myśliborzu, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Wydział Ochrony Środowiska przy Urzędzie Marszałkowskim w Szczecinie. Komisja wystosowała dwa pisma bezpośrednio do Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Olgierda Geblewicza, informujące obszernie o istniejącym problemie odoru w Barlinku, z prośbą o podjęcie natychmiastowych działań w celu wyeliminowania tego problemu. Ponadto Komisja spotkała się z Marszałkiem Województwa Zachodniopomorskiego p. Stanisławem Wziątkiem oraz Zachodniopomorskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska dr Markiem Chabiorem, naczelnikiem wydziału kontroli p. Wiesławem Steinke i p. Dorotą Dziubakiewicz inspektor dokonującą kontroli w HaCon sp. z o.o. W trakcie w/w spotkań Komisja przedstawiła problemy mieszkańców Barlinka związane z odorami, które pojawiają się głównie na osiedlu Górny Taras w Barlinku i są bardzo uciążliwe dla mieszkańców. Oba spotkania zakończyły się zapewnieniami ze strony urzędników administracji publicznej o znajomości problemu oraz o podjęciu wszelkich starań w celu wyeliminowania problemu odoru w Barlinku. Ponadto przeprowadzono telekonferencję z naczelnikiem wydziału kontroli WIOŚ w Szczecinie p. Wiesławem Steinke.

Dodatkowo przedmiotem prac komisji były również wyniki badań jakie zostały opracowane przez WIOŚ w Szczecinie z dnia 14 lipca 2021 r., które zostały wykonane wskutek przeprowadzonej kontroli w firmie HaCon sp. z o.o. od lutego do lipca 2021 r., dokonanej w wyniku zgłoszeń telefonicznych członków komisji oraz mieszkańców na numer Grupy Interwencyjne powołanej przy WIOŚ w Szczecinie. Wcześniejsze wieloletnie zgłoszenia problemu odoru do Urzędu Miejskiego w Barlinku oraz do policji nie przynosiły żadnych efektów. W wyniku przeprowadzonej kontroli przez WIOŚ w Szczecinie oraz opublikowanych wyników pomiaru 47 szkodliwych substancji odkrytych w powietrzu badanym w okolicy HaCon sp. z o.o. w Barlinku /wynik badania oraz protokoły dostępne w Biurze Rady Miejskiej w Barlinku/ zarząd HaCon sp. z o.o. zdecydował się na spotkanie z komisją. Komisja rozpoczęła swoją pracę od zaproszenia na dzień 9.11.2020 r. prezes zarządu HaCon sp. z o.o. w Barlinku na spotkanie, zaproszenie nie zostało przyjęte. W odpowiedzi prezes HaCon sp. z o.o. swoją decyzję motywowała żądaniem wskazania podstawy prawnej do takich działań komisji. Zarząd HaCon sp. z o.o. dopiero po roku zdecydował spotkać się z Komisją, po zakończonej kontroli HaConu przez WIOŚ w Szczecinie, kiedy to Komisja dysponowała wynikami badań oraz protokołami z kontroli. Na spotkaniu 7.10.2021 r. stawili się prezes zarządu Ewa Dzierbunowicz, Ewa Skwira i Henryk Dominiak jako przedstawiciele firmy ds. ochrony środowiska oraz prof. Jerzy Zwoździak i dr Łukasz Szałata przedstawiciele firmy Eko-biegły we Wrocławiu, której to firmie HaCon sp. z o.o. zlecił wykonanie badań w celu ustalenia jakie substancje występują w powietrzu w związku z działalnością firmy /protokół z tego spotkania dostępny jest w aktach Komisji/ W dniu 20.01.2022 r. przedstawiono komisji raport sporządzony przez firmę Eko-biegły z Wrocławia. Należy dodać, że raport trafił do Urzędu Miejskiego w Barlinku 23.12.2021 r. a do Biura Rady Miejskiej w Barlinku 4.01.2022 r. Po niezwłocznym zapoznaniu się przez komisję z raportem, poproszono Burmistrza Barlinka o zorganizowanie spotkania z zarządem HaCon sp. z o.o. oraz firmą Eko-biegły z Wrocławia. 15 marca 2022 r. odbyło się spotkanie w formie online. W toku prowadzonej dyskusji wykazano przez członków komisji i mieszkańców Barlinka szereg uwag i pytań co do przeprowadzonego badania, które komisja neguje z powodu:

1. Brak przedstawicieli czynnika społecznego w pomiarach przeprowadzonych przez firmę Eko-biegły na zlecenie HaCon sp. z o.o. w oparciu o które został sporządzony raport.
2. Wg Eko-biegły na ul. Fabrycznej 6 pobrano 11 próbek powietrza (wg naszej oceny 15). Badający nie potrafili określić jak moment poboru próbki ma się do etapu procesu technologicznego tj. zalewania, studzenia odlewów (zakres temperatury

studzenia 900-1000 stopni Celsjusza, podczas którego następuje zwielenokrotnienie emisji np. benzenu)

3. Dla pomiarów tła (czyli powietrza znad Barlinka) pobrano 10 próbek. Sposób rozmieszczenia miejsc próbkowania nie miał nic wspólnego z kierunkiem wiatrów przechodzących nad firmą HaCon sp. z o.o. , ponieważ w dniu badania wiatr wiał od Górnego Tarasu w kierunku HaCon sp. z o.o.
4. Z nieznaných powodów nie wykonano pomiarów „pod wiatą”, czyli w miejscu studzenia odlewów, innych niż pokazuje zdjęcie Analizy tj. leżakujące gotowe odlewy, żadnych studzących się form, od temperatury ca 1000 st C do 0, o czym wspomniano w pkt.2 raportu Analizy.
5. Podczas telekonferencji przedstawiciele Eko-biegły twierdzili że z terenu zakładu pobierali próbki po zalaniu form tj. między 10.00 a 13.00 po czym stwierdzili, że pomiar przy bramie był robiony po południu w godz. 18.00-19.00, bo wtedy zrobiło się chłodno i wilgotno czyli wystąpiły zwiastuny zjawiska inwersji. Dla Komisji niejasne jest, z powodu braku rzetelnych informacji, kiedy rzeczywiście pobierano próbki ?
6. Z danych niezależnych Komisja dysponuje wiedzą, że dzień 16 września 2021 r. obfitował w przelotne, intensywne opady deszczu. W raporcie nie wskazano opadów, a jak wiadomo warunki atmosferyczne mają znaczący wpływ na wyniki badań. Ponadto brak wskazania opadów deszczu rzutuje na wiarygodność wyników.
7. Tylko jeden punkt poboru mógł uwzględnić napływ powietrza znad hali zalewania (P19) ponieważ tylko ten punkt zgodny był z kierunkiem wiatru. Czyli skupiając się tylko na emitorach dachowych, zlekceważono ruch gazów przez otwarte bramy i okna boczne i świetliki hali zalewania, rezygnując z pełnego obrazu emisji.
8. Z niezrozumiałych powodów, nie wykonano więcej próbek po stronie zawietrznej Hacon-u, czyli na łąkach Doliny Płoni. Wykonujących pomiary nie interesowało tło połączone z emisją badanego zakładu.
9. Na podstawie grafik zawartych w raporcie Analizy, prezentującym izolinie rozprzestrzeniania się gazów, przedstawiciele Eko-biegły nie byli w stanie wytłumaczyć, dlaczego gazy rozprzestrzeniają się pod wiatr i jaką rolę w migracji ma ukształtowanie terenu i gęsty las między HaCon sp. z o.o. a Górnym Tarasem oraz różnica poziomów. Wskazuje to na brak analizy mapy plastycznej otoczenia Hacon-u.

Przy pobieraniu próbek w rejonie HaCon sp. z o.o. nie uwzględniono funkcji czasu, która uwzględniałaby moment zalewania oraz studzenia formy, od momentu pierwszego spustu żeliwa po wystudzenie form np. do temperatury 500 stopni Celsjusza, wypaczając tym samym wyniki i wnioski badań. Wystarczy sięgnąć do literatury nt. żywic furanowych /rozprawa doktorska dr Michała Kubeckiego „*Oznaczanie wybranych niebezpiecznych zanieczyszczeń powietrza, generowanych w procesie termicznego rozkładu mas formierskich z żywicami furanowymi*”, aby wiedzieć, że największa emisja np. benzenu, ma miejsce przy temperaturze 900-1000 stopni Celsjusza, czyli po 2-3 godzin po zalaniu form, tj. wówczas, gdy zalane formy transportowane są pod wiatr.

10. Jeżeli chodzi o ocenę badania i przechowywania próbek z 16 września 2021:

- a. Według zapisów w raporcie Analizy, próbki do badań stężenia zapachowego pobrał pracownik Instytutu LBTBR z Poznania w dniu 16.09.2021r o godzinie 10.00-10.26. Pobrane próbki badane były następnego dnia od rana do godziny 17.30 w Poznaniu. Czas od pobrania do badania próbek wyniósł 24 godziny, czyli zgodnie normą z PN-EN 13725:2007, która dopuszcza możliwość zwłoki w badaniu do 30 godzin. Po badaniu odorometrycznym worki powinny być likwidowane, strona 5/22, 6/22 sprawozdania LBTBR w Poznaniu.
- b. Jednak w/w worki z próbkami nie zostały zlikwidowane, ale w dniu 21.09.2021r przewiezione zostały z Poznania do firmy EKO-LAB w Wałbrzychu na kolejne badanie w dniu 27.09.2021r. Badanie dotyczyło stężenia substancji organicznych w gazach. Norma wskazuje możliwość opóźnienia badania do 30 godzin w tym przypadku opóźnienie badania wyniosło 260 godzin! Zdaniem Komisji, choć laboratorium rzetelnie wykonało badanie, bo pokazało 19 gazów - tabela na stronie 2/3, jednak po takiej zwłoce czasowej, wbrew normie, próbki utraciły wartość a wyników nie można uznać za wiarygodne.
- c. Laboratorium w Wałbrzychu badające stężenia na zlecenie analizy Eko-biegłego tj. firmy Biuro Usługowo-Doradcze Ochrony Środowiska Adam Sikora, dodatkowo pomniejszyło ilość ujawnionych gazów z 19 na 7, które pokazuje Eko-biegły na stronie 23 analizy. Komisja wnioskuję, że taka redukcja ilościowa spowodowana jest utratą wartości badawczych dostarczonego materiału.

IV. Wnioski i zalecenia

Komisja, po przeanalizowaniu zebranych dokumentów ws. Hacon sp. z o.o., stwierdza:

1. W ostatnich kilkunastu latach brak jakichkolwiek skutecznych działań Urzędu Miejskiego w Barlinku, Burmistrza Barlinka oraz Starostwa Powiatowego w Myśliborzu w celu spowodowania ograniczenia niekorzystnego oddziaływania firmy HaCon sp. z o.o. w Barlinku na środowisko.
2. W ciągu kilkunastu lat w dokumentach badanych przez komisje, nie stwierdzono aby firma HaCon sp. z o.o. w Barlinku realizowała inwestycje eliminujące lub ograniczające emisje gazów odlewniczych.
3. Wnioski Hacon sp. z o.o. w Barlinku do Wydziału Ochrony Środowiska przy Urzędzie Marszałkowskim w Szczecinie o wydanie pozwolenia zintegrowanego oraz ich aktualizacji w formie decyzji administracyjnej, nie spotykały się z żadną analizą techniczną ze strony urzędu. W toku przeprowadzonych spotkań uzyskano informację z Wydziału Ochrony Środowiska w Szczecinie, że nie posiadają w swoim składzie osobowym branżystów z zakresu odlewnictwa, jak również nie mają środków na zlecenie ekspertyz dot. wniosków inwestorskich. Tym samym można stwierdzić, że treści wniosku inwestora były bezkrytycznie przenoszone w zakres decyzji dotyczącej działania produkcyjnego.
4. Organ kontrolny, czyli WIOŚ w Szczecinie, przez lata oceniając firmę HaCon sp. z o.o. w Barlinku, nie wykazał jakichkolwiek przekroczeń emisyjnych gazów, jak również nie wykazał emisji gazów innych niż zawartych w decyzjach Wydziału Ochrony Środowiska w Szczecinie. Spowodowane było to faktem, że organ do czerwca 2021 r. nie posiadał stosownych urządzeń do wykonywania bardziej szczegółowych pomiarów.
5. Powiatowa Stacja Sanitarno-epidemiologiczna w Myśliborzu, w swoich badaniach stanowiskowych dla zawodów zalewacz form czy też wybijacz odlewów, nie wykazywał gazów innych niż w decyzji WOŚ.
6. Dostępne Komisji wyniki badań z różnych instytucji są wynikami rozbieżnymi.
7. Zlecenie badań w formie przeprowadzonej Analizy oddziaływania, realizowanych przez Eko-biegły Wrocław we wrześniu 2021 r. wykazują tendencyjne ustalenie metodologii badań i wyników z tych badań, korzystnych dla inwestora.

Mając powyższe na uwadze komisja uznaje za niezbędne przeprowadzenie przez Burmistrza Barlinka postępowania w celu wyłonienia niezależnego podmiotu, którego celem będzie przeprowadzenie niezależnego, rzetelnego badania oddziaływania wpływu firmy HaCon sp. z o.o. w Barlinku na środowisko w Gminie Barlinek oraz spowodowanie rozwiązania problemu uciążliwego odoru występującego szczególnie na osiedlu Górny Taras w Barlinku, przy udziale Komisji ds. oddziaływania zakładów pracy na środowisko we wszystkich etapach prowadzonych działań; począwszy od fazy wyboru wykonawcy, ustalenie strategii badań, po wykonanie badań i przeprowadzenie analizy wyników.

Niniejszy protokół sporządzono w trzech jednobrzmiących egzemplarzach.

Barlinek 19.05.2022r.

Otrzymują:

1. Burmistrz Barlinka,
2. Przewodniczący Rady Miejskiej w Barlinku,
3. Mieszkańcy Barlinka za pośrednictwem portali internetowych Barlinek24.pl oraz ebarlinek.pl oraz mediów społecznościowych.
4. a /a.